

Platební podmínky v mezinárodním obchodu

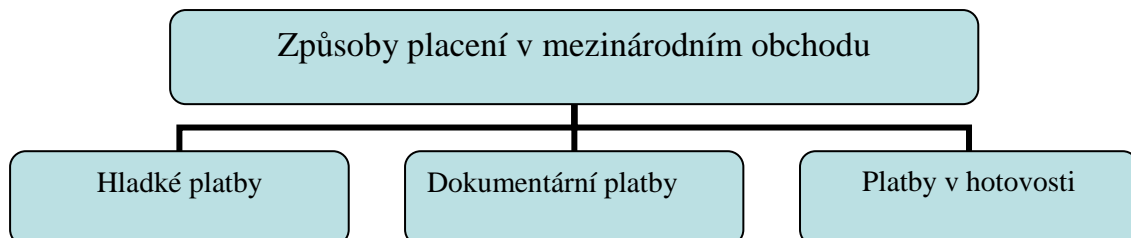
ODDÍL 1

Teoretický úvod

Def.: Platební podmínka určuje místo, dobu, způsobu úhrady kupní ceny kupujícím. V některých případech stanoví i výši úroku, určuje platební měnu apod.

Faktory ovlivňující volbu platební podmínky:

- ❖ **druh zboží:** např. obchodní zvyklosti při obchodu s určitými komoditami
- ❖ **teritorium obchodu:** např. rozdíly mezi vyspělými státy a rozvojovými zeměmi
- ❖ **obchodní metody:** např. nákup zboží ve veřejné dražbě není možný prostřednictvím úvěru a je zpravidla třeba složení dražební jistoty
- ❖ **charakter obchodního partnera:** např. síla jeho ekonomického postavení na trhu, obchodní spolehlivost, zda s tímto partnerem obchodujeme delší dobu, anebo s ním máme obchodovat poprvé; je vhodné nahlédnout alespoň do obchodního rejstříku či obdobného veřejného registru, kde lze zjistit alespoň formální údaje o smluvním partnerovi (v případě, že je tam ovšem zapsán).

1. Charakteristika jednotlivých způsobů placení

1.1 Hladké platby

Hladké platby jsou způsobem placení, které spočívají v převodu určité částky z účtu příkazce na účet adresáta. Příkazce a adresát jsou v našem případě smluvní strany mezinárodní obchodní transakce. Předpokladem placení pomocí hladkých plateb jsou smlouvy o účtu uzavřené s bankou příkazcem i adresátem. Výhodou těchto plateb je oproti dokumentárním platbám jednoduchost celé bankovní operace.

Hladké platby dělíme na:

- ❖ hladké platby předem (akontace):
 - částečné či úplné
- ❖ hladké platby po dodání zboží (úvěrový obchod):
 - částečné či úplné
- ❖ hladké platby ve splátkách

Při hladkých mezinárodních platbách je nutno si ve smlouvě ujednat, kdo bude hradit (poměrně vysoké) bankovní poplatky za převod. Praxe je ovšem taková, že pokud příkazce dá příkaz k úhradě ve prospěch adresáta u pobočky banky, kde má veden účet, pak mu tato banka připočítá poplatky za převod k ostatním poplatkům za vedení účtu, ostatní příkazy, E-banking apod. a srazí mu tuto částku z účtu, anebo je povinen příkazce tuto částku bance zaplatit v hotovosti. Kdo bude hradit tento bankovní poplatek je vhodné sjednat ve smlouvě, nicméně je třeba počítat s tím, že poplatek za převod zaplatí převodce, protože bez tohoto zaplacení banka odmítne převod uskutečnit.

Možné problémy hladkých plateb:

Smluvní partner není dostatečně důvěryhodnou či známou osobou, pak je tento způsob placení značně rizikový, rizikovost spočívá v tom, že částka může být adresátem vybrána z účtu nebo převedena na účet třetí osoby¹, aniž by smluvní strana splnila ve smlouvě sjednané povinnosti. Pokud není navrácení částky nemožné, tak je alespoň v nedohlednu. Z druhého úhlu pohledu je třeba pečlivě ošetřit ve smlouvě, jaké sankce nastanou v případě

nepřipsání předmětné částky (kupní ceny) na účet. Pro tento případ lze například využít institut výhrady vlastnického práva do úplného zaplacení kupní ceny.

1. 2. Dokumentární platby

Mezi dokumentární platby patří akreditiv a inkaso. Podstatou dokumentárních plateb je vyplacení částky bankou oproti předložení přesně vymezených dokumentů (akreditiv) nebo vydání přesně vymezených dokumentů bankou oproti zaplacení peněžité částky či akceptaci směňky (inkaso).

Z řečeného plyne, že v těchto právních vztazích vystupuje vždy banka. Výhodou tohoto způsobu plateb je vysoká jistota, že strany splní smluvní povinnosti. Nevýhodou je daleko větší finanční nákladnost tohoto způsobu placení než u hladkých plateb. Praktický problémem je, který ze smluvních partnerů zaplatí poplatky bance za otevření akreditivu.

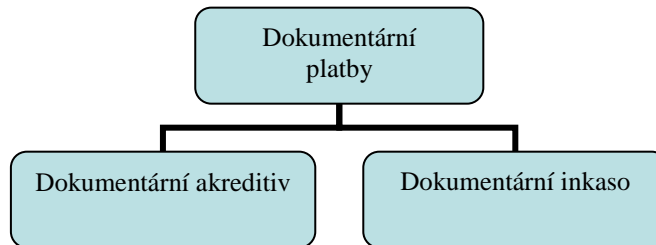
Jistě, pokud prodávající uzavře smlouvu o otevření akreditivu s bankou, pak se ve smlouvě zaváže zaplatit bankovní poplatek za otevření akreditivu. Bude pak v kupní či jiné smlouvě vhodné zakotvit ustanovení o tom, že strany uhradí poplatek rukou společnou, anebo poplatek uhradí hradí jen kupující, či jen prodávající.

Možné problémy u dokumentárních plateb:

- ❖ nepřesná či neúplná charakteristika dokumentů, které mají být přijaty bankou na základě akreditivu
- ❖ banka vyplatí kupní cenu, i když nebyly předloženy dokumenty požadované příkazcem – zde je třeba ošetřit ve smlouvě s bankou o otevření akreditivu náhradu škody v případě, že banka nebude postupovat dle pokynů příkazce a s péčí řádného hospodáře
- ❖ dobrá pověst banky – před uzavřením smlouvy o otevření akreditivu je třeba si ověřit pověst banky, která má vyplatit kupní cenu – zde existují určité evropské či světové bankovní *ratingy*
- ❖ bankovní poplatky – která ze smluvních stran je bude platit
- ❖ z hlediska prodávajícího je třeba ošetřit, aby byl akreditiv neodvolatelný, jinými slovy, aby nedošlo k situaci, kdy je akreditiv odvolán, ačkoliv již bylo dodáno zboží
- ❖ v případě opakujících se plnění mezi stranami je vhodné uzavřít *revolvingový* akreditiv, přičemž tento druh akreditivu spočívá v opakujících se plněních banky beneficiantovi,

¹ Lze předpokládat ochranu dobré víry této třetí osoby, která přijme platbu z určitého právního důvodu od adresáta.

aniž by pro každou obchodní transakci mezi smluvními stranami bylo třeba uzavírat smlouvu o otevření akreditivu – jde tak o úsporu času a finanční

1.2.1 Dokumentární akreditiv (Letter of Credit , L/C)

Def.: **Dokumentární akreditiv** je závazek banky poskytnout pověřenému (beneficientovi, zpravidla prodávajícímu) určité plnění, pokud splní akreditivní podmínky.

Prodávající

Při mezinárodních platbách dokumentárním akreditivem musejí existovat 4 právní vztahy:

1. mezi prodávajícím a kupujícím,
2. prodávajícím a bankou prodávajícího,
3. kupujícím a bankou kupujícího,
4. bankou prodávajícího a bankou kupujícího.

1. 2.2 Dokumentární inkaso (D/P, D/A)

Def.: Při **dokumentárním inkasu** prodávající předkládá bance dokumenty a pověřuje ji, aby obstarala jejich předání kupujícímu proti zaplacení kupní ceny nebo proti akceptaci směnky.

Při mezinárodních platbách dokumentárním inkasem musí existovat rovněž 4 právní vztahy:

1. mezi prodávajícím a kupujícím,
2. prodávajícím a bankou prodávajícího,
3. kupujícím a bankou kupujícího,
4. bankou prodávajícího a bankou kupujícího.

ODDÍL 2

Formulace platebních podmínek

A. Hladké platby

Smluvní strany se dohodly, že kupní cena je uhrazena okamžikem jejího připsání na účet kupujícího č.ú vedený u banky pobočka Veškeré bankovní poplatky spojené s bankovním převodem uhradí kupující.

Poznámky:

Jak výše řečeno, nutno upravit problematiku placení bankovních poplatků. Dále se doporučuje přesně specifikovat banku, u níž je veden účet, na nějž se bude připisovat předmětná částka.

Je vhodné ve smlouvě reagovat na případné neuhrazení částky na účet (tedy neplnění smluvní povinnosti) stanovením úroku z prodlení či smluvní pokutou.

B. Dokumentární akreditiv

Čl. 1

Kupní cena bude uhrazena prostřednictvím neodvolatelného dokumentárního akreditivu, který se kupující zavazuje otevřít u (dále jen „banka“) ve prospěch prodávajícího na částku na dobu platnosti minimálně Kupující označí v akreditivní listině jako dokument pro čerpání akreditivu písemné potvrzení kupujícího, že převzal dokumenty uvedené v čl. 2 této smlouvy opatřené úředně ověřeným podpisem statutárního zástupce kupujícího. Otevření akreditivu bude oznámeno prodávajícím do 3 dnů od jeho otevření. Náklady spojené s otevřením akreditivu nesou společně a nerozdílně kupující i prodávající.

Čl. 2

Prodávající se zavazují proti splnění povinnosti kupujícího k otevření akreditivu na zaplacení kupní ceny a proti předání písemného potvrzení dle čl. 1 (dokument pro čerpání akreditivu) předat kupujícímu následující listiny:

- a) plné moci od dosavadního představenstva k zastupování společnosti novými členy představenstva do jejich zápisu v obchodním rejstříku,
- b) souhlas představenstva Společnosti s prodejem akcií,
- c) celkem 100 kusů akcií opatřených řádným rubopisem ve prospěch kupujícího,
- d) seznam akcionářů s uvedením kupujícího jako nového vlastníka převáděných akcií,

e) originál Stanov Společnosti a Zakladatelské smlouvy Společnosti.

Poznámky:

Doporučuje se specifikovat přesně které dokumenty je třeba bance předložit, zda originály listin či kopie. Doporučuje se ve smlouvě reagovat na případné neotevření akreditivu určitou sankcí, např. smluvní pokutou či dohodnutím možnosti odstoupit pro tento případ od smlouvy.

C. Dokumentární inkaso

Smluvní strany se dohodly, že bude inkasní bankou.....pobočka..... (dále jen „banka“), stát..... vydán inkasní bance kupujícímu konosament..... oproti zaplacení částky.....

Poplatky banky účtované za provedení inkasa zaplatí příkazce.

Prodávající je povinen uzavřít s bankou.....pobočka..... smlouvu o inkasu do..... a pokud tak neučiní zaplatí kupujícímu smluvní pokutu ve výši

Poznámky:

U dokumentárního inkasa se může stát, že kupující nepřevzme specifikované dokumenty (např. proto, že kupující nedisponuje kupní cenou díky tzv. sekundární platební neschopnosti), které jsou pro něj připraveny v bance (např. cenné papíry). Pro tento případ je třeba zajistit splnění povinnosti převzetí dokumentů a s tím spojené zaplacení kupní ceny, vhodným zajišťovacím instrumentem, např. smluvní pokutou. Nevýhodou je skutečnost, že pokud beneficiant dokumenty a zboží nepřevzme (např. z důvodu platební neschopnosti), nese prodávající sám veškeré náklady a rizika spojená s dalším osudem zboží.

Doporučená literatura:

- Bejček, J. – Eliáš, K. – Raban, P. et al.: Kurs obchodního práva. Obchodní závazky. Praha: BECK 2003
- Pelikánová, I et al.: Obchodní právo. Druhý díl. Praha: ASPI 2003
- Rozehnalová, N.: Právo mezinárodního obchodu. Praha: ASPI 2006
- Růžička, K.: Právní otázky obchodování se zahraničím. Ostrava: Montanex 1998